

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Päiväys/Datum

22.10.2024

Dnro/Dnr

TRAFICOM/599220/03.03.01/2024

Viite/Referens

HE 178/2024 vp

Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksen, MARPOL-yleissopimuksen liitteiden muutosten ja Lontoon pöytäkirjan liitteiden muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kiittää eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokuntaa kutsusta kuultavaksi. Traficom on tukenut liikenne- ja viestintäministeriötä hallituksen esityksen valmistelussa ja osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun tuottamalla mm. vaikutustenarviointeja ja asiantuntijaselvityksiä.

Traficom kiinnittää lausunnossaan huomiota erityisesti seuraaviin asioihin, jotka ovat keskeisiä hallitusohjelman tehokkaan toteuttamisen näkökulmasta, edistäen merialueen ympäristönsuojelua ja luoden pitkällä aikavälillä kestävämmän toimintaympäristön.

1. Aluspäästökiellot Suomen aluevesillä

Traficom tukee aluspäästörajoitusten soveltamista hallituksen esityksen esittämässä laajuudessa ja aikataulussa, mikä varmistaisi yhtenäisen sääntelykehikon Itämeren alueen maiden kesken.

Hallitusohjelman linjausten mukaisesti ehdotetaan muutoksia merenkulun ympäristönsuojelulakiin, erityisesti koskien alusten rikkipesureiden pesuvesien ja pesuvesistä erotellun lietteen päästöjä Suomen aluevesillä. Ehdotuksen mukaan avoimen kierron rikkipesurien pesuedet sekä suljetun kierron rikkipesurien pesuedet ja niistä erotellut jäämät tulisivat kokonaan päästökiellon piiriin. Samalla esitetään harmaan veden päästökiellon käyttöönottoa Suomen aluevesille. Lisäksi nykyistä käymäläjätevesien päästökieltoa esitetään tiukennettavaksi siten, että myös käsiteltyjen käymäläjätevesien laskeminen aluksilta veteen olisi jatkossa kielletty Suomen aluevesillä. Käsittelemättömän käymäläjäteveden päästäminen on jo kielletty MARPOL-yleissopimuksen kautta Suomen aluevesillä, mutta edelleen sallittu 12 mpk:n etäisyydellä lähimmästä maasta.

Esitetyillä toimenpiteillä pyritään vastaamaan haasteisiin Itämeren merellisen ympäristön suojelemiseksi ja ennakoimaan kehittyviä kansainvälisiä ympäristövaatimuksia. Esityksellä tähdätään merkittäviin päästövähennyksiin ja kestäväen kehityksen edistämiseen, mikä parantaa Itämeren alueen ekologista tasapainoa. Tämä lähestymistapa korostaa samalla kansallisen sääntelyn roolia

globaalien tavoitteiden saavuttamisessa ja osoittaa Suomen sitoutumista Itämeren merellisen ympäristön suojeluun ja alusliikenteestä aiheutuvien päästöjen tiukempaan regulaatioon ja kestävämpään merenkulun ympäristöpolitiikkaan.

Aluspäästökielloilla on vaikutuksia niin taloudellisesti että ympäristön kannalta. Taloudellisesti toimenpiteet lisäävät Suomen aluevesillä liikennöivien alusten operatiivisia kustannuksia, jotka pääasiallisesti liittyvät jätevesien toimittamiseen sataman vastaanottolaitteisiin sen sijaan, että ne laskettaisiin Suomen aluevesialueelle. Huomioitavaa on, että jo tällä hetkellä satamien kannustava jätemaksujärjestelmä kattaa käymäläjäteveden vastaanoton. Rikkipesurien pesuvesipäästöjen kieltämisestä aluevesillä aiheutuu kustannuksia tietyille aluksille, mutta suurimmalle osalle lisäkustannus on maltillinen.

Ympäristövaikutukset ovat puolestaan huomattavia, kuten raskasmetalli- ja ravinnepäästöjen väheneminen.

Harmaan veden ja käsitellyn käymäläjäteveden päästökiellot aiheuttavat joillekin aluksille lisäkustannuksia, esimerkiksi mahdollisen tankkikapasiteetin lisäämisestä, mutta niiden ympäristöhyödyt ovat selkeitä, erityisesti fosforin, typen ja mikromuovipäästöjen vähenemisen osalta. Satamille mahdolliset lisäkustannukset liittyvät vastaanottokapasiteetin kasvattamiseen, kuitenkin nämä investoinnit edistävät merkittävästi merialueen ympäristönsuojelua ja luovat pitkällä aikavälillä kestävämmän toimintaympäristön.

Esityksen mukaan Traficomilla olisi päävastuu rikkipesuripäästöjen ja harmaan veden päästökiellon valvonnasta satamassa suoritettavien alustarkastusten yhteydessä, mikä on keskeinen tehtävä esityksen tavoitteiden toteutumiseksi.

2. Hongkongin yleissopimuksen hyväksyminen ja voimaantulo

Traficom kannattaa Hongkongin yleissopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskevaa esitystä siten, että sopimus tulee voimaan Suomen osalta samanaikaisesti kansainvälisen voimaantulon kanssa. On huomionarvoista, että EU:ssa on jo annettu aluskierrätystä koskeva asetus, jonka säännökset vastaavat pitkälti Hongkongin yleissopimuksen vaatimuksia. Näin ollen sopimuksen voimaantulo vahvistaisi olemassa olevaa sääntelyä ja edistäisi Suomen sitoutumista kestävä aluskierrätyksen toteuttamiseen kansainvälisellä tasolla. Lisäksi Euroopan neuvosto on antanut päätöksen, jolla annetaan lupa jäsenvaltioille ratifioida Hongkongin yleissopimus.

3. Viranomaistehtävät ja vaikutukset

Kokonaisuudessaan hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset toisivat Traficomille uusia ja laajempia tehtäviä, mikä kasvattaa viranomaisen nykyistä vastuu- ja toimenkuvaa, edellyttäen lisää valvontaa ja resursseja nykytilanteeseen verrattuna. Tämä vaatii resurssien uudelleen kohdentamista ja mahdollisesti lisäpanostuksia tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi. Lähtökohtana on, että Traficom kattaa resurssitarpeensa viraston olemassa olevilla resursseilla.

Toni Karppinen

osastopäällikkö

Cea Mittler

lakimies

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 22.10.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.